

1. Az örvény

Egy fiatalember élete huszadik évében különös, rendkívüli események kellős közepén találta magát. Meggyilkoltak valakit, egy vele egykorú fiatal. Ezt a

22 Ayi Kwei Armah

A GYÓGYÍTÓK

(részletek)

gyilkosságot véres kegyetlenséggel követték el. Mindazok, akik látták az áldozat holttestét, egy dologban tökéletesen egyetértettek: a gyilkos tettét ádáz szenvedély vezérelte, az a vad indulat, melyet a féltékenység szikrája lob-

bant lángra és tüzét csak tovább szítja a bosszúvágyó gyűlölet.

Úgy tűnt, a gyilkosságnak nincs élő szemtanúja. Az áldozat a hatalom örököse volt Eszuanóban, a leendő király, Appia herceg. Azok, akik helyzetüknél fogva sokat tudtak, azt állították, hogy nem csupán a régi hatalmat örökölte volna, hanem, ami ennél is fontosabb, a rendkívüli gazdagság lehetőségét.

A herceg és édesanyja épp elindultak úti céljuk felé, amikor a herceget megölték. Az anya pedig nyomtalanul eltűnt. Azok közül, akik látták a gyilkosság helyszínét, a legbizakodóbbak abban reménykedtek, hogy valami csoda folytán sikerül életben találniuk az anyát, aki feltárhatja előttük fia pusztulásának szörnyű igazságát. Ám azok, akik már megtapasztalták az élet keserű leckéjét, másként vélekedtek. Ők azt mondták, hogy aki ily módon végzett az erőtől duzzadó herceggel, az minden bizonnyal megölte szerető anyját is.

A tapasztaltak kíméletlen meggyőződése hamar szertefoszlatta a bizakodók tétova reményeit. Mindössze két kérdés maradt: miként követték el a kettős gyilkosságot? És a leglényegesebb, hogy ki az elkövető?

Ha hiányzik a valódi tudás, a gyanú válik a gondolat vezérévé. Szabadon és sebesen kap szárnyra mindenféle suttogó szóbeszéd. Egyik-másik oly üres és légből kapott, hogy villámgyorsan szertefoszlik, amint kimondták. Oly hihetetlenül gyorsan, hogy még a leghiszékenyebbek lelkében sem verhet gyökeret.

A kósza hírek közt azonban akadtak nyomósabbak is, melyek megmaradtak és körbe-körbejártak. A találgatás egyre hevesebb örvénnyé korbácsolta őket; az ügyesen irányított célozgatások egy csöndes, gyanútlan ifjút juttattak a gyanú veszedelmesen sebes örvényének kellős közepébe. Ezt az ifjút Denszunak hívták.

Így hát életének huszadik évében, épp amikor úgy látta, elérkezett az idő, hogy megtervezze, miként élje életét, Denszu arra kényszerült, hogy

gondolatait a halál töltse be: Appia herceg halála; a herceg anyjának, Araba Dzseszivának feltételezhető halála; és a közelegő halál – ha nem sikerül kiszabadulnia a gyanú örvényének könyörtelen csapdájából –, saját, közelgő halála.

Ám ez a nyelv, a mesélő nyelve, aki az ékesszólás mestereinek utóda és leszármazottja, ez a nyelv túl gyorsan pereg, s a hallgató nem tudja követni. Ez a nyelv oly sebes, hogy még a mesélő gondolatait is megelőzi. Merthogy ez a nyelv büszke ékesszólására s ettől szárnyakat kapott, ám nem csupán erről van szó. Büszkeségében ez a nyelv bizony megrészegült. Így aztán a mesélő megfélemedezett az ékesszólás mestereinek szabályáról: a nyelv önmagában, ha elszabadul és független az emlékező gondolattól, akkor nem ad tovább mást, csak egy elképesztő, görcsösen hömpölygő, ostoba mesét. Ha a történetet egy ilyen elszabadult nyelv meséli, akkor a döbbszent hallgatóság az események közepébe csöppen, még mielőtt a történetek kezdetéről bármit is megtudott volna. Így aztán a befejezés is apró darabokra hullik. Az elképedt hallgatóság fülébe csupán összefüggéstelen és értelmetlen töredékek sokasága jut el.

Javítsuk ki hát a hibát idejekorán. A fürge nyelv az összefüggésekről megfélemedezik. Helyesbítse hát mindezt a tudatos elme. Te büszke nyelv, az ékesszólás anona mestereinek gyermeke, mielőtt így fürgén belevágnál, ügyelj hát az emlékező elme szavára.

Vajon elmesélted-e hallgatóságodnak, mikor, mely korba röptetted őket? Vagy magára hagyta hallgatóidat a végtelen időben, hogy ott botorkáljanak, és azt higgyék, hogy történeted bármely zavaros korban játszódhat? Vajon tegnap történt-e mindez, netán tavaly? Vagy talán ez a történet a költő, Nyankoman Dua korában, hét évszázaddal ezelőtt esett meg? Vagy esetleg ezer éve, amikor Ghána nem csupán egy emlék volt, amikor ékesszóló elődeid még azt a szellemet dicsőítették, mely népünket összetartotta? Netán háromezer éve, vagy annál is régebben, abban a csodálatos, sötét korban játszódik, amikor a sivatag még nem vált sivataggá? Vagy talán már elmondtad hallgatóságodnak az igazságot, hogy ez a történet nem oly régi, alig valamivel több, mint száz éve esett meg?

És mindez hol történt? Elmondtad-e hallgatóságodnak, hogy hol volt Eszuano városa, Afrika számtalan folyója közül melyiknek a partján terült el? Vagy tán a figyelmes fület vezető nélkül hagyta, hogy összezavarodva azt gondolja, a két Mfolozi partjain járunk, ahol a zengő hangú költő, Magolvane dalolta meg ékesen azt, ki dühödten rengette a földet? Esetleg a hallgatónak egy a Szankaranihoz hasonló folyót kell maga elé képzelnie, vagy a vándorló Dzsolibát, netán a vad, kegyetlen Limpopót? Elmondtad-e hallgatóidnak, hogy földünk szent folyói közül, Eszuanoéhoz a Pra volt legközelebb?

Hadd tudja hát a hallgató, hogy mikor s hol játszódik történeted. Aztán, anona nyelv, mely ékesszólásra született, folytathatod történetedet. Ám ékesszólásod feletti örömdobban, ne feledd az emlékező elmét, különben a mesélő feledékenysége elrontja a hallgatóság örömét.

24

Két folyó folyt Eszuano mellett. Az egyik nyugodt volt. Oly szelíden folyt, hogy helyenként olybá tűnt, mintha mozdulatlan volna. Vize kristálytiszta volt, olyan tiszta, hogy ha az ember belenézett, láthatta a folyóágy mélyének finom homokjában a színes kavicsokat, a világos sárgától egészen a lila legsötétebb árnyalatáig.

Ha éles a hallásod és élénk a képzeleted, akkor hallhattad a könnyű szellő hangján túl a víz mélyén előregördülő kavicsok nesztét.

E tiszta vizű folyó jobb partjának egy keskeny sávjára az áramlat finom, sárga homokot hordott. Eszuano alatt, mielőtt a folyó a másik folyóba ömlött volna, a part nyílt, fővényes stranddá szélesedett. Mivel az első folyó a másodiknál kisebb volt és szelídebb, és maga volt a tiszta szépség, az emberek Nszu Bernek, az asszonyfolyónak nevezték.

A második folyó szélesebb volt és sokkal szilajabb. Medrének mélyét nem lehetett látni, vize a felkavart iszaptól homályos volt. Ahogy a folyó elhaladt Eszuano mellett, felső folyásvidékén letört ágakat, gallyakat és leveleket sodort magával. Partja mentén nem homokot, hanem iszapot, sűrű, ragadós iszapot rakott le. Mivel ez a folyó komor volt és csupa erő, és hiányzott belőle az elsőnek szépsége, az emberek Nszu Nyinnek, a férfifolyónak nevezték.

A férfifolyó jobbára északnak tartott, ám Eszuano alatt egy hatalmas kanyarral nyugatnak fordult, és ezt az új irányt tartotta egészen addig, míg el nem érte a nagyobb folyót, a szent Prát.

Az asszonyfolyó kitartóbb volt, mindvégig északnyugatnak tartott, hogy aztán Eszuánót elhagyva csatlakozzék a férfifolyóhoz, amely jó félnap járőföldre volt attól a ponttól, ahol az egyesült folyók a Prába ömlöttek.

Közvetlenül Eszuano alatt, az asszonyfolyó és a férfifolyó közt volt egy földcsáv, amelyet mintha szántszándékkal vágtak volna el a környező vidéktől. Ezt a földet senki sem művelte, noha a talaj a folyók hordalékától termékeny volt. Mindenütt finom, puha fű borította. A fű hullámozó zöldjét csak egy-egy kék, élénk sárga vagy halvány lila virág törte meg, amely karcsú, gyöngye szárán mintegy tenyéynyire emelkedett ki belőle. Lágy volt ez a fű, simogatóan lágy. Alatta a talaj is puha volt, mégis szilárd, és ezen a földcsávon az embert nem szúrhatta meg semmi, hisz nem volt rajta olyan növény, amely töviseket nevelt volna.

Járhatott itt egyet az ember kora reggel, miközben csöndes álmokat szőtt a jövőről. Elüldögélhetett a délután sárgás napfényének tökéletes nyugalmaiban, miközben hallásának határain túl az egyetlen folyamatos hang a

csend volt, és eltűnődhetett itt múlton és jelenen. Vagy épp futhatott is egy szellős délutánon, oly sebesen, miként vágyának ereje hajtotta, és közben lábát sosem sértette föl egyetlen kő sem.

Ez volt a szertartások mezeje. Itt gyűltek össze Eszuano lakói minden, az emlékezés szertartására kijelölt esztendő végén. Minden ilyen év utolsó két hetében, itt, ezen a fűvön mérte össze erejét és ügyességét az ifjúkorból férfikorba lépő generáció.

25

Ezek a játékok rendkívüli hatással voltak Eszuano népére. Arra a két hétre, amíg a versenyek folytak, az emberek szinte minden egyéb tevékenységgel felhagytak. Az utolsó héten a feszültség már-már tapintható volt. Amikor a játékok véget értek, mindenki, a résztvevők és a nézők is, fáradt és kimerült volt.

Miként is kezdődtek az emlékezés ezen szertartásos játékai? Mindig is esett szó a versenyek eredetéről. Ám telt az idő, a szó pedig elhalványult s bizonytalanná vált. Minden egyes alkalommal egy kicsit halványabb és bizonytalanabb lett.

Azok, akik igyekeztek az ilyen dolgokat megőrizni emlékezetükben, kevesen voltak. Szerintük a játékok egy másik korban egészen mást jelentettek. Azok, akik még emlékeztek, olyan ősről beszéltek, akik nagyon messziről érkeztek ide s egy fájdalom sújtotta népet vezettek. Eszuanoiban, mint útjuk során még számtalan más helyen, néhányan rátaláltak az élet tiszta vizére, amely jó földek mentén folyt. Így aztán letelepedtek. Hálából és reménnyel telten rendezték meg minden kijelölt évben ezeket az ünnepélyes versenyeket, az emlékezés szertartását.

Azok az emberek, akik még emlékeznek, úgy beszélnek ezekről a játékokról, mint olyan ünnepről, amely azt a célt szolgálta, hogy egy népet összetartsion. Nem is annyira szertartás volt ez, mint inkább az egységért, a teljességért való könyörgés. Ez egy olyan nép ünnepe volt, amely az elviselhetetlen fájdalmak ellenére életben maradt. Emlékeztetőül szolgált arra, hogy bármily fájdalmas is az út, népünk egyszer a végére ér, túléli és végül ismét boldogulni fog mindaddig, amíg ez a nép együtt, egyazon akarattal cselekszik.

Ez volt hát a legelső szertartások szelleme. Ám szétszórtságunk és az állandó vándorlás kegyetlen valósága már rég megzavarta azt az egységet, amiért könyörögni, amire emlékezni, és amit ünnepelni ezek a versenyek voltak hivatottak.

Az igazság egyszerű: e vándorló népből néhányan úgy döntöttek, hogy a szárazföld belsejében keresnek otthont maguknak, és az erdőségek mélyén telepedtek le. Ez széthullás, elkülönülés. Mások keletnek indultak, mígnem egy hatalmas, termékeny folyóhoz értek és annak partján telepedtek le. Ez széthullás, elkülönülés. Megint mások egy darabig délnek haladtak, majd

nyugat felé fordultak; ott mély, titokzatos erdőkre leltek, és e hely épp megfelelt fájdalmas vágyuknak, hogy a világtól elvonulhassanak, így aztán megtelepedtek. Ez széthullás, elkülönülés. Voltak, akik mindvégig délnek haladtak, míg végül a tenger útjukat állta, így aztán letelepedtek a tengerparton. Ez is széthullás, elkülönülés.

26 Így épült fel Eszuano. Így nőtt ki még e földből szétszórta számtalan más város és központi település, mint: Akropong, Domeabra, Techiman, Enyinasze.

Igaz, hogy kezdetben minden egyes széthulló, elkülönülő rész egy darabig megőrizte egykori egységének töredékes emlékét, és tétován könyörgött még az eljövendő, az új egységért: Acheasze, Odaszo, Odumasze, Edvinasze, Afransze.

Igen, egy darabig minden töredék megőrzött valamit ezeknek az ünnepeknek a lényegéből, hogy emlékeztesse szétszóródott népünket közös eredetére. Ám néhány helyen ezek az ünnepek idővel elhaltak. Az ünnepek értelme pedig mindenütt megváltozott. Eredetileg a teljességet jelentették. Ám a körülmények, amelyek közt ezeket a játékokat megtartották a széthullás, a megosztottság állapotát tükrözték.

Telt az idő. A körülmények végül megsemmisítették, eltüntették a lényegét. Eszuanoóban továbbra is megtartották ezeket a szertartásos játékokat, de eredeti jelentésük már rég feledésbe merült. A megosztottság, az elkülönülés, talán még nem pusztította el teljesen az egység értelmét, de apró foszlányokra szaggatta.

Denzura ezek a játékok nagy hatással voltak. Apró gyermekkorra óta figyelte minden egyes kijelölt évben, és tudta, hogy egyszer eljön az idő, amikor ő is résztvevője lehet. A játékok lenyűgözték. Lenyűgözték, ugyanakkor volt bennük valami, ami zavarta Denszut. Ez a valami idővel lehetetlenné tette, hogy a fiatalság tiszta, szenvedélyes lelkesedésével várja azt a pillanatot, amikor rá kerül a sor.

Tizenégy éves kora előtt ez a valami meghatározhatatlan volt. Tizenegyedik életévében azonban kérdéssé formálódott nyugtalan agyában. Épp az akkori játékok végét figyelte. A kérdés szikraként pattant ki agyából, majd lánggra lobbant, és apró, de heves, kitartó lángként égett benne. Mi célt szolgálnak ezek a játékok?

Ezt a nyugtalanságot a testében is érezte. A kérdés egyfajta melegség volt, amely átjárta egész lényét: Mi a célja ezeknek a játékoknak? A nyugtalanság oly hatalmasra duzzadt benne, hogy immáron kellemetlen volt. Denszu azt kívánta, bárcsak ez a kérdés idővel eltűnne. De nem így történt. Sőt, egyre inkább Denszu érdeklődésének középpontjába került. Egyre több gondolatát kötötte le, mígnem Denszu kénytelen volt másokhoz, olyan emberekhez fordulni, akik tán ismerik rá a választ.

Az idősebbek zöme nemigen foglalkozott ilyesmivel. Amikor Denszu feltette nekik a kérdést, hogy mi célt szolgálnak a játékok, néhányan magát a kérdést sem értették. Mások meg válaszként egy kérdést tettek fel Denszúnak: miért ilyen fontos számára ez a kérdés? Azért kérdezték ezt, mert Eszuanóban egy nagyobb közösség emléke már rég a múlt homályába veszett. Akadtak néhányan, akik még ismertek történeteket olyan időkből, amikor a feketék mind egyek voltak. Ezekre az emberekre azonban nehéz volt rábukkanni. Ha sikerült is, meglehetősen hallgatók voltak, mintha a kérdés oly fájdalmas szomorúságot ébresztett volna lelkükben, amely nyelvüket megbénította.

27

Eszuanóban az emberek zömének elég volt annyi, hogy ők a fanti nép tagjai. Tudtak más népekről, amelyek életmódja és nyelve nem sokban különbözött az övéktől: a dencsirák, a vaszák, az aszenek, aovinok, a nzmák, a ekuapemek és aasantik. Ám úgy sosem gondoltak rájuk, mint egy mindnyájukat felölelő egész részre. Az egység ünnepeinek jelentése egészen elhalványult.

Volt aztán még valami. Néhányan még emlékeztek a régi ünnepekre, mint olyan szertartásokra, amelyekben Eszuano lakói együtt és cselekvőn vettek részt. Ezek a szertartások egy olyan nép küzdelmeit ünnepelték, amely együtt dolgozik azon, hogy egy nehéz célt elérjen. De aztán ez is megváltozott, feledésbe merült. A játékok ma már csak az egyén erejének és ügyességének próbáját jelentették. A végén egyetlen ember lesz a győztes, egyetlen, elkülönített ember, kitéve a nézők csodálatának és a legyőzött versenytársak irigységének.

Ez volt az, ami tizennegyedik életévében annyira zavarta az ifjú Denszút. A kérdés, ami akkor nyugtalanította, nem hagyta el, még huszadik életévében is lekötötte gondolatait: Mi a célja ezeknek a játékoknak? Miért tűnnek szemében oly céltalannak?

Egy teljes közösség gyűlt össze minden kijelölt évben, hogy részt vegyen a teljesség szertartásán. A teljesség szertartásának végén azonban egyetlen embert emeltek ki és a közösség egyetlen embert dicsőített. Hol volt hát a teljesség gyökere az elkülönültség e különös szertartásában? Denszu saját érzései közt kutatott, hogy valamiféle megerősítésre leljen, valami reményre, hogy a körülötte zajló dolgoknak van valami értelme. Belső érzései azonban fellázadtak az ellen, hogy értelmet kelljen keresniük az értelmetlenségben.

Az igazság kegyetlenül éles képként jelent meg Denszu előtt: egyetlen, a vesztesek tömegén átgázoló győztest látott. Denszúnak nemigen akartódott elfogadnia e kegyetlen kép jelentését, ezért érvek után kutatott, amelyek meglágyíthatnák a szeme előtt megjelent igazságot. Agya azonban nem volt hajlandó megmutatni neki az önámítás kényelmes útját. Csupán

egyetlen indokot talált e játékok természetére, és az szörnyű volt, egy olyan undorító fonákság, mely természetszerűleg és hatalmas erővel taszította.

2. A birkózók

28 Az ünnepi játékok két hetéből az első mindig nyitott volt. Gyerekek, akiknek a mozgás ereje még új volt, versenyt futottak az öregek mögött, akik azokra a soha vissza nem térő időkre emlékeztek, amikor még ők is gyorsak voltak. Az első hét, a nyílt hét, csupa vidámság volt, tele nevetéssel, és nyoma sem volt a verseny harcos küzdelmének, feszültségének.

A második héten mindez megváltozott. A gyerekeket és a nosztalgizáló öregeket középről a mező szélére űzték. Nézőkké váltak, és figyelték, miként versengenek a győzelemért ennek az évnek a legerősebb ifjai. A játékokat kora reggel kezdték, még mielőtt a nap magasra hágott. Az eredményeket azonban nem akkor ünnepelték. Az est a végső győzelem ideje.

Vasárnap, a második hét első napja a birkózásé. A gyerekek korán kijöttek, és zsámolyokat hoztak a felnőtteknek. Ők pedig letelepedtek a még harmattól nedves fűre. Vagy álldogáltak és arra vártak, hogy a bíró elindítsa a versenyt. A bíró izmos férfi volt, a vadászok bő, kék-fehér ingét viselte az ugyanabból az anyagból készült nadrágja felett. Határozott erős hangon magához szólította a versenyzőket. Több fiatalember is előlépett, a bíró pedig alaposan szemügyre vette őket.

A bíróhoz legközelebb álló ifjú meglehetősen magas volt. A lába vékony, a karja pedig hosszú és sovány. Ujjai is inkább törekeny finomságról, mint erőről árulkodtak. Testének minden porcikája olyan volt, mintha kihegyezték volna: előreugró orra, hegyes álla, még a fogai is olybá tűntek, mintha mindet hegyesre csiszolták volna.

Őt egy vöröses bőrű, nagyjából ugyanolyan magas fickó követte. Nyúl-szája volt és a teste, bárhonnan is nézzük, határozottan torznak tűnt. A törzsét olyan kínosan kitekeredett merevség tartotta fogva, hogy ez ember első látásra, arra számított, nyomban elernyed és fellazul. Ám ez a feszült merevség állandó volt. Mintha lábának formáját is ez a merevség alakította volna: ez a láb görbe volt. Jobb combja, közvetlenül térd fölött, erőteljesen befelé hajlott, alsó lábszára pedig épp ily erőteljesen kifelé. A bal lába viszont egyenes volt, így aztán hosszabb is a másiknál, és ahogy most mozdulatlanul állt, olybá tűnt, mintha bizalmasan a jobbján lévő személy felé hajolna.

Tőle jobbra egy alacsony, vékonyka fickó állt. Apró természetével kirítt a csoportból, hisz a többiek közül a legalacsonyabb is legalább egy fejjel magasabb volt nála. Mäskülönben nem volt rajta semmi különös. Szép vonású arca nyugalmat sugárzott.

Mellette egy átlagos magasságú fiatalember állt rendíthetetlenül két rövid, vaskos lábán. Vaskos volt a dereka, alatta tekintélyes pocak domborodott,

és a mellkasa is a kövérségtől duzzadozott. Jókora, háromszoros zsírpárnával redőzött nyaka kellően alátámasztotta a fejét. Az arca barátságos volt. Hatalmas, húsos orcája miatt olybá tűnt, mintha állandóan mosolyogna. Az ajka előreugrott, mintha megvetőn biggyesztené, s ez furcsán hatott, mert arcán még csak nyoma sem volt a gögös megvetésnek. Ráadásul az ajka egyfolytában nedvesen csillogott, mintha gondosan kengette volna.

29

Tőle jobbra egy magas, jóképű fiú állt. A teste szikár, már-már sovány volt. A bőre sima és fekete. Határozott, előreugró homlokának szelíd íve simára csiszolt, csillogó felületként verte vissza a napfényt. Szemét bántotta a reggeli fény, ezért félig lehunyta, noha a nap a háta mögül sütött. Ettől a szeme aprónak tűnt, ám amikor időnként tágra nyitotta, nagy volt, és széppé tette tekintetének áttetsző tisztasága. A tartása ugyan laza volt, de tekintetéből valami átható figyelem sugárzott, mintha erősen összpontosítana valamire. Bármire is figyelt, az belül volt; mindarról, ami körülötte zajlott, szinte tudomást se vett.

A következő ifjú ugyanolyan magas volt, noha közel sem annyira jóképű, mint az előtte álló. A teste viszont jóval izmosabb. Figyelme megoszlott az előtte álló bírós és a mögötte lévő tömeg között. Ettől tekintete nyugtalannak, türelmetlennek tűnt, mintha már alig várná, hogy végre elkezdődjön a küzdelem.

A mellette álló fiú volt mind közt a legfeltűnőbb. A bőre világos volt, kissé vöröses, de nem az a sima, egyenletes vörös, hanem inkább nyers, kidolgozatlan. Olyan volt, mint egy agyagedény, amit túl korán vettek ki a kemencéből, még mielőtt kiégett és megsötétedett volna. Ezen a fiún két dolog volt szembetűnő: a csúnyasága és a méretei. Hatalmas volt. Több mint hatalmas, egy igazi óriás. Testének minden része iszonyú súlyosnak tűnt. A lába erős volt. A combja és a karja csupa izom. Oly keményen duzzadtak izmai, hogy csaknem szétvetették a bőrét. A mellkasa is hatalmas volt. Elöl, hátul és oldalt is feszülő izmok domborodtak, így izmos felkarja olybá tűnt, mintha csupán e hatalmas test adaléka lenne.

Mégis a legfeltűnőbb ezen az óriás testen a nyaka és a feje volt. Általában az ember nyaka viszonylag vékony, amolyan törékenyebbnek tűnő összekötő két nagyobb testrészt, a fej és a törzs között. Az óriás nyakáról azonban a törékenység még véletlenül sem juthatott az ember eszébe. Ez egy durva tömeg volt, maga a nyers erő, amely csaknem olyan széles volt, mint maga a törzs. Olybá tűnt, mintha az óriás masszív vállának teljes szélességét vette volna alapul. Ez a nyak nem volt hosszú, de rövidségében is egy kissé elkeskenyedett. A rajta ülő fej pedig mintha egyszerűen csak folytatta volna ezt az elkeskenyedést. Ily módon az óriás feje drámaian kisebb és jelentéktelenebb volt, mint a nyak, amely tartotta. Ami a fej hátsó részét illeti, az

szinte teljesen lapos volt. Nem is kerekedett ki sehol, csupán a fejtetőn, s így az egész test egy durván legömbölyített pontban végződött.

Az óriás úgy állt ott, hogy testének minden porcikája pattanásig feszült. Izmait is ez a hatalmas, fékezhetetlen feszültség uralta.

30 Az arcán is világosan látszott ez a belső feszültség. Mintha az óriás minden arcvonását olyannyira kifelé nyomta volna, hogy még hatalmas, sárga, szétálló fogai is dühödten nyálas ajkának feszültek, s így a száját egyfolytában nyitva kellett tartania. Az orrcimpája is egészen kitágult, mintha elfogyott volna a levegője, s ezért hatalmasakat szippantva kellett volna pótolnia. Az óriás szeme önmagában apró volt, amolyan malacszem. Most azonban ez a belső feszültség a szemét is kidüllesztette. Szemgolyója csaknem kipattant szemüregéből, ahonnan gonoszul, értetlenül meredt a körülötte lévő világra. Ez a szem vérben forgott, a tekintet homályos volt és határozottan visszataszító.

Az ifjú, aki az óriás mellett állt, rejtélyes ellentéte volt. Nem olyan durva ellentétről van szó, mint ami az erő és a gyengeség közt feszül. Ez annál sokkal finomabb volt, s bizonyos értelemben sokkal meglepőbb. Ez kétféle erő közti ellentét volt. Az egyik, az óriásé durva és kegyetlen. A másik, csupa elegancia.

Ez a fiú nem volt olyan magas, mint az óriás, de magas volt, egy kicsit még magasabb is, mint tőle balra a harmadik, az a magas, jóképű, széles homlokú és átható tekintetű fiú. A termete nyúlánk volt. A bőre pedig fekete, amely azt sugallta, hogy feketesége mélységet és hűvös nyugalmat rejt. Az ifjú szálfá egyenesen állt, anélkül, hogy ez bármiféle erőfeszítésébe kerül volna. Testében a feszültségnek nyoma sem volt. Ha megmozdult, bármily aprócska mozdulatot is tett, úgy tűnt, az lényének legmélyéről fakadt, hogy aztán egy szelíd, szinte észrevehetetlen energia hullámaival lendítse mozgásba egész testét. Tekintete valahogy emlékeztette az embert a tőle balra, harmadikként álló magas, jóképű fiú tekintetére. Ez a szempár is tiszta volt, szeme fehérje vakító, a pupillák meg sötétek és határozottak. Ő nem hunyta le a szemét, hanem egyenesen előre nézett, és teste kissé balra fordult, hogy lássa a sor vége felé álló bírót.

A sorban utolsó fiú, szinte hajszálra ugyanolyan magas volt, mint az utolsó előtti. A teste azonban tömörebb, sűrűbb és izmosabb. A bicepszé és a vádlija volt a legerőteljesebb. A hasán tisztán látszottak az egymástól jól elkülönülő, szabályos rendet követő izomkötegek. A fiatalember ajkain könnyed mosoly játszott. Mindent egybevéve olyan ember benyomását keltette, akinek erejéhez ügyesség is párosul, és rendkívüli élvezetet nyújtott neki az a magabiztosság, amit abból a tudatból merített, hogy ő mindkettőnek birtokában van.

A bíró megszámolta az előtte felsorakozott ifjúkat. Kilencen voltak. A bíró hangosan s világosan szólt hozzájuk. Elsőként emlékeztette őket a

birkózás szabályaira. Ezután bemutatta azt a jelet, amivel a versenyzők elismerhetik vereségüket — egyik karjukat a magasba kell emelni, miközben kinyújtott mutatóujjuk az ég felé mutat. E jel láttán a győztesnek egyből el kell engednie ellenfelét. Ha ezt követően is folytatja, akkor a vesztesnek komoly sérüléseket okozhat, esetleg meg is nyomoríthatja. A győzelemhez 31 az kell, hogy a küzdő háromszor tisztán a földre vigye ellenfelét.

Miután ezt elmondta, a bíró ismét megszámlolta a versenyzőket. Kilencet számolt. Ez a szám egy kicsit zavarta. Egy páros számmal könnyebb dolga lenne. Tűnődve elhallgatott, majd felemelte a fejét. Úgy tűnt, mintha épp arra a pontra jutott volna, hogy bejelentsen egy nehéz döntést. Ám abban a pillanatban megakadt a szeme az egyik versenyzőn. Ez a fiatalember a bal karját könnyedén a feje fölé emelte. A bíró fölnézett a felemelt kézre és hunyorgott. A kinyújtott mutatóujj az ég felé mutatott. A bíró, homlokán a döbbenet ráncjaival meredt a fiatalemberre. Az a nyúlánk, kiegyensúlyozott fiú volt az, hátulról a második.

A nyúlánk fiú testtartása, arcvonásai és minden mozdulata egyfajta kifürkészhetetlen, állandó nyugalmat sugárzott. Lazán, teljesen nyugodtan állt mialatt a bíró elmondta a birkózás szabályait, és amikor mutatóujját az ég felé nyújtva felemelte a karját, az egyetlen sima és könnyed mozdulat volt, amelyet nem zavart meg semmi. Olybá tűnt, mintha a mozdulatot végrehajtó test, tökéletes eszköze, mintegy meghosszabbítása lenne az elmének, amely a döntést meghozta. Az ifjú tekintete is nyugodt volt, végtelenül nyugodt, egy olyan tekintet, amelytől a megalázkodás épp oly távol áll, mint a megvetés.

A bíró meredten nézett a nyúlánk ifjúra és megkérdezte: – Hát ez meg mi, Denszu?

- A vereség jelét mutatom – felelte a fiú nyugodtan.
- Hisz még nem is küzdöttél – mondta a bíró.
- Nem óhajtok küzdeni – mondta Denszu.
- Csak nem akarsz így vereséget szenvedni?
- De, elismerem, hogy vereséget szenvedtem.

A bíró zavartnak tűnt. Közelebb lépett a fiatalemberhez. Olyan volt, mintha szeretné jobb belátásra bírni. De aztán még egyszer végignézett a nyúlánk ifjún, és meggondolta magát.

– Azt hiszem – mondta zavart mosollyal –, a szabályok nem tiltják, hogy ily módon veszíts. – Aztán a mosoly kínos nevetgéléssé vált. – De mit jelentsen ez, Denszu? Talán félsz?

Az ifjú nem válaszolt erre a kérdésre. Olybá tűnt, mintha nem is hallotta volna. Síma, nyugodt, egyenletes mozgásával odahagyta a versenyzők sorát, és a nézők két kisebb csoportja közt, keresztbe vetett lábbal leült a fűre.

A versenytéren a bíró sorsot húzott, hogy miként párosítsa a maradék nyolc versenyzőt. Egy idő múlva hatot közülük félreküldött.

32 Középen az első pár felkészült a küzdelemre. Az egyik versenyző a nyúlászjú volt. Torz szája miatt olybá tűnt, mintha egyfolytában valami furcsa, kedélyes fenyegetéssel mosolyogna ellenfelére. A másik versenyző a pocakos ifjú volt, aki oly szilárdan s rendíthetetlenül állt.

– Kveku Szipi küzd Yao Patu ellen! – jelentette be a bíró. Adott még néhány végső utasítást a küzdőknek, majd hátralépett és megkezdődött a küzdelem.

Nem tartott soká. Első látásra úgy tűnt, egyenrangú ellenfelek kerültek szembe egymással. Ám ahogy a küzdelem komolyra fordult, a nyúlászjú lassanként fölülkerekedett. Még az a gonoszul kedélyes, kétértelmű mosoly is eltűnt az arcáról. A helyét ádá, mégis féken tartott düh vette át, elszántan küzdött, hogy torz testével legalább ebben a játékban győzedelmeskedjen. A nyúlászjú arcán csak akkor jelent meg ismét a mosoly, amikor már világossá vált, hogy övé a győzelem. Ebben a mosolyban a fenyegetésnek már nyoma sem volt.

– Az első összecsapás győztese Kveku Szipi! – jelentette be a bíró, amint véget ért a küzdelem. – Kveku Szipi az első győztes! Kveku Szipi!

A diadalmas győztes nagy léptekkel elindult a nézők felé. Mögötte a bíró bejelentette a következő páros küzdelmét.

– Kofi Antobam küzd Kobena Ampa ellen! Kofi Antobam és Kobena Ampa!

A nyúlászjú ifjú egyenesen arrafelé tartott, ahol Denszu ült. Ami azt illeti, úgy tűnt, mintha nagyon szeretett volna valamit megosztani Denszuval. Még mielőtt elég közel ért volna hozzá ahhoz, hogy bármit is mondjon neki, a nézők tömegéből kilépett egy férfi és megállt a földön ülő Denszu előtt. A nyúlászjú egy pillanatig habozott, majd döntött, megfordult és keresett magának egy száraz helyett a fűvön.

Denszu felállt. Világos volt, hogy a férfi beszélni akar vele, és az is, hogy Denszu tisztelettel tartozott neki. A férfi alacsony volt és kopasz. Nem volt még vén, inkább idősebb, úgy ötven körül járhatott. Nehézkesen mozgott, de nem a kora miatt, hanem azért, mert kövér volt. Világosan látszott, hogy e kövérség vékony csontokat takar, és a férfi, természetét tekintve, eredetileg apró, törekeny ember lehetett. Ezt a törekenységet azonban hájjal duzzasztotta fel és most olyan volt, akár egy eltorzult gömb, amelynek súlyát vékony lábai alig bírták el. A karja rövid volt. Felül vastag és húsos, de könnyöktől lefelé hirtelen elvékonyodott. Apró, finoman kecses ujjai annyira elütöttek duzzadt, hájas testétől, hogy olybá tűnt, mintha egy jóval törekenyebb testtől kölcsönözte volna őket.

A férfi arca, akárha testének talán kicsit finomabb és kellemesebb, kicsinyített változata lett volna. Az arca is kerek volt és kövér. Kerekességét kopaszága csak még inkább kihangsúlyozta.

Körvonalait tekintve ez a test és a rajta ülő fej jóllakott elégedettséget sugallt. Távolról olybá tűnt, mintha ez az ember a kelleténél jóval több időt töltött volna azzal, hogy határtalan mennyiségű ételt s italt tömjön magába, most pedig, miután pukkadásig zabálta magát, vékony, fejletlen lábain, bizonytalanul keresgélne azt a helyet, ahol évekre lepihenhet, és békésen emészthet, mint valami hatalmas, jóllakott óriáskígyó.

Ám ha közelebbről is megnézzük a férfi arcát, láthatunk benne valamit, ami ellentmond ennek a kerekded elégedettségnek. Ez a valami a tekintete volt. Nyughatatlan, ideges izgalom vibrált benne. Ez nem egy elégedett ember tekintete. Ha sovány lett volna, akkor egy állandóan elégedetlen, telhetetlenül becsvágyó ember benyomását kelti. Ez a tekintet azonban egy kerek archoz és egy gömbölyded, jóllakott testhez tartozott, így aztán inkább valami undorító kapzsiságot tükrözött. Olyan ember tekintete volt, aki már pukkadásig tömte magát mindazzal, amihez hozzáfért, de a fékezhetetlen mohóság nem hagyta nyugodni, és jóllakottsága ellenére, izgatottan keresgélt tovább, hogy kielégíthetetlen étvágyát csillapítsa.

Denszu üdvözölte a férfit, de az nem viszonzta. Szótlanul meredt Denszura, alaposan szemügyre vette, mintha valami rendkívül furcsát látott volna benne, valamit, ami már rég nyugtalanította, amit nem értett, de eltökélte, hogy megérti. Egy idő múlva a kopasz férfi elmosolyodott. Különös volt ez a mosoly, mintha arcizmai számára a mosolygás szokatlan feladat lett volna, s ezért ebbe az erőfeszítésbe az arca belesajdult. Ahogy a szája mosolyra húzódott, a szeme leplezetlenül ellenséges gyűlölettel összeszűkül.

– Ezt nem lett volna szabad megtened – mondta a kopasz férfi.

Denszu nem válaszolt. Az arca nyugodt volt, s a tekintete rezzenéstelen. A férfi kopasz feje fölött egykedvűen figyelte a fűvön zajló küzdelem alakulását.

– Miért tetted? – firtatta kitaratóan a férfi.

– Mit tettem? – kérdezte Denszu.

– Megtagadtad a küzdelmet.

– Nem szeretek ok nélkül küzdeni – mondta Denszu.

– Okot mindig lehet találni. – A kövér ember hangja csupa megvető gúny volt. – Például, hogy megverd a másik fickót.

– Nincs rá semmi okom, hogy megverjem – mondta Denszu.

A férfi elnevette magát. Pillantása egyszeriben cinkossá, ugyanakkor hitetlenné vált. – A győzelmet mindenki szereti – mondta keserű mosollyal. – De nem azért jöttem, hogy győztesekről meg vesztesekről beszéljünk. Egészen más miatt kerestelek meg. Látogatóim voltak Cape Coastról. Fontos

emberek. Amiért jöttek, az téged is érint. Kettesben, négy szemközt kell beszélnem veled.

– Az udvari ügyek... – kezdte Denszu unott, ugyanakkor bosszús hangon. A kövér ember azonban egyből a szavába vágott.

34 – Tudom, tudom, Denszu. Az udvari ügyek téged nem érdekelnek. De itt sokkal többről van szó, mint az eszuanói udvar ügyei. Addig ne dönts, míg nem tudott, mi az. Ostobaság lenne. A jövőd, azért az érdekel, nem? Keres fel ma este.

– Mikor?

– Amint megvacsoráztál – mondta a kopasz férfi.

Denszu bólintott és a kopasz, amerről jött, ugyanarra távozott. Kacsázva beleveszett a nézők tömegébe, és eltűnt Denszu szeme elől. Miután a férfi távozott, Denszu ismét a mezőn küzdő birkózók felé fordította a figyelmét.

A második küzdelem a vártnál hosszabb volt. A magas, türelmetlenül nyugtalan tekintetű, ifjú és az alacsony, nyugodt fiú közt zajlott. Az alacsony fiú híján volt ugyan az ügyességnek, de nem volt hajlandó megadni magát, hiányosságait meglepő fizikai keménységgel, kitartással és konok elszántsággal pótolta.

Bármily gyakorlott ügyességgel próbálta a magas földre vinni ellenfelét, az alacsony fiú szilárdan állt a lábán. Mivel az alacsony nem volt elég ügyes ahhoz, hogy levigye ellenfelét, a magasnak meg nem volt elég ereje, hogy kibillentse őt egyensúlyából, ezért a küzdelem a kitartás hosszú és ki egyenlített próbája lett.

A párharc kimenetelét végül az állóképesség döntötte el. A magasból, minden ügyessége ellenére kifogyott a szusz. Elvesztette karjának s lábának gyorsaságát, lendületét. Az alacsony meg összeszedte minden maradék erejét, és háromszor a földre vitte, így aztán véget ért a küzdelem.

– Győzött Kofi Antobam! – kiáltotta a bíró. – A vesztes: Ampa. A győztes: Kofi Antobam.

A győztes és a vesztes a nézők tömege felé távozott a küzdőtérrel.

– Következik a harmadik összecsapás! – jelentette be a bíró. – Kvoa Buntui és ellenfele, Kveszi Anan!

Az óriás súlyos léptekkel a küzdőtér közepére vonult. Nehézkesen mozgott, mintha azok a hatalmas izmok, amelyek körbefonták a testét, nem hozzá tartoztak volna, ezért nem is engedelmeskedtek neki. Ellenfele ott állt vele szemben. Az a magas, jóképű fiú volt, akinek olyan nagy volt a feje és olyan átható a pillantása. A bíró röviden emlékeztette a versenyzőket a szabályokra. Ezt követően megadta a jelet és a küzdelem elkezdődött.

Elejétől fogva világos volt, hogy Kveszi Anannak nem áll szándékában belemenni egy kemény, durva küzdelembe az óriás Buntuival. Kveszi Anan könnyedén mozgott, akár egy táncos. Körözött az óriás körül és figyelte, a

tekintetét egy pillanatra sem vette le hatalmas testű ellenfeléről. Egyszer tett egy gyors lépést az óriás felé. Buntui egy erőteljes mozdulattal válaszolt. Mindkét karja hatalmas lendülettel felemelkedett, majd ellenfele teste előtt összezárult. Mellkasának csapódó karja félelmetes hangot adott. A mozdulat koordinálatlan volt és olyan esetlenül nehézkes, hogy célját nem érte el. Maga a cél azonban világos volt. Buntui egyszerűen meg akarta ragadni Anant és teljes erőből a testéhez szorítani. Ha sikerült volna elkapnia, nyilván meg is teszi.

35

Anan azonban ezt a gyors lépést csak cselnek szánta. Amint megtette, már vissza is húzódott és jócskán eltávolodott Buntuitól. Így aztán az óriás az üres levegőn kívül nem markolt meg és nem szorított magához semmit. Abban a pillanatban a táncos ismét megközelítette ellenfelét. Bal lábát Buntui mögé helyezte, akárha gyökeret eresztett volna, aztán teljes súlyának lendületét a karjába összpontosítva, hátul megtámasztott lába felé nyomta az esetlen Buntuit.

E mozdulatsor teljesen váratlanul érte Buntuit. Nehézkesen hátrafelé esett, és képtelen volt bármit is tenni, hogy az esést elkerülje, vagy legalább tompítsa egy kicsit. A bíró odalépett és megnézte, vajon Buntui háta érintette-e a földet. Érintette.

– Egy pont Anan javára – mondta a bíró. A hangjában némi döbbenet bujkált.

A bukott óriás feltápáskodott. A bíró a versenyzők közé állt és megkérdezte tőlük, készen állnak-e a küzdelem folytatására. Azt felelték, hogy készen. A bíró gyorsan kisiklott közülük, és jelt adott a folytatásra.

Az óriás szeme összeszűkült. Percekig csak állt ott mozdulatlanul a fűvön, és meredten nézte ravasz, megfoghatatlan ellenfelét. A táncos léptű birkózó megérezte az óriás dühét, és jóval óvatosabban mozgott. Derékből könnyedén előre hajolt, majd mindkét karját kinyújtotta, mintha fogást keresne az óriáson.

Az óriás mozdulatlanra dermedt, és apró, homályos szemével, mely mostanra már egészen vörössé vált, figyelte ellenfelét. Az, hogy az óriás meg se mozdult, a táncost megzavarta. Bal karját előrelendítette, majd nyomban vissza is húzta. Ez csak egy csel volt, hogy az óriást kimozdítsa abból a megingathatatlan egyensúlyból, amit mozdulatlanságának köszönhetett. Ám az óriás továbbra is csak állt, nem mozdult. Csak állt ott, és hatalmas, dühödt nyugalommal várakozott, miközben ellenségesen meredt az ifjúra, aki oly könnyedén, erejének csupán töredékét használva a földre vitte.

A táncos lábú birkózó valamilyen oknál fogva képtelen volt egyszerűen csak állni, és nem csinálni semmit, ezért ismét megközelítette az óriást.

Buntui nem védekezett. Egyszerűen csak kinyújtotta hatalmas karjait. A mozdulat kínosan nehézkes és lassú volt. De ezúttal az óriás keze megfogott valamit, és ezt a valamit szorosan markolta.

36 Buntuinak sikerült elkapnia Anan bal karját. Először csak közelebb húzta magához a táncost, mintha csak hatalmas mellkasához akarná préselni. Ám amikor áldozata már elég közel volt hozzá, lassan változtatott a fogáson. Buntui jobb keze elindult felfelé Anan testén, hogy a nyakánál fogva, közvetlenül az álla alatt ragadja meg. Ezután bal keze hátról fogta meg Anan nyakát és fejét, majd miután Buntui megbizonyosodott erről az új fogásról, elkezdte tekerni ellenfele nyakát.

Anan arcán őszinte döbbenet jelent meg. A játékokon a birkózás célja nem az, hogy megnyomorítsuk az ellenfelet, hanem az, hogy két vállra fektessük. Buntuinak azonban nyilvánvalóan eszébe sem jutott, hogy Anant két vállra fektesse. Egyre nagyobb erővel szorította Anan nyakát. A döbbenet eltűnt Anan arcáról. Látszott rajta, hogy megértette, tökéletes nyugalommal, teljes egészében felfogta a helyzetét. Mutatóujját az ég felé nyújtva, jobb karját magasan a feje fölé emelte – ez volt a vereség elismerésének jele.

A bíró a versenyzőkhöz lépett és azt mondta: – Most egy-egy az állás. – Arra számított, hogy a küzdők szétválnak. – Buntui és Anan közt egyenlő az állás! – mondta emeltebb hangon. – Aki előbb földre viszi a másikat, az győz.

A küzdők azonban nem váltak szét. Buntui nem volt hajlandó elengedni Anan nyakát. Anan a kezével küzdött, próbálta megtörni az óriás szorítását. De a fájdalomtól elgyöngült a térde és megrogyant. Buntui még ekkor sem engedett a szorításon. Esetlenül térdelt Anan mellett, aki a földre rogyott, és bicepsze csak úgy duzzadt a hatalmas erőfeszítéstől. Szinte szemmel láthatóan, egyre keményebben szorította Anan nyakát.

A bíró rémülten rákiáltott: – Engedd el!

Buntui azonban nem hallotta, és a bíró teljesen elképedve, csak állt ott a küzdők fölött.

A nézők közül azonban valaki felpattant, és rohanvást elindult a küzdőtér felé. Denszu elviharzott a határozatlan bíró mellett. Amikor Butuihoz ért, egy kemény, kiszámított ütést mért a nyakára, jobbra, közvetlenül a füle alatt. Buntui bal karjával önkéntelenül elengedte Anan nyakát. Denszu mindkét kezével megragadta az óriás karját. Buntui háta mögé tekerte, majd így kitekerve, felfelé rántotta, egészen Buntui bal füléig. Az óriás úgy üvöltött, akár egy haldokló bika. Anan nyakát azonban jobbjaival még mindig szorosan fogta.

Denszu nem szólt egy szót sem. Addig húzta felfelé Buntui kitekert karját, míg az teljes egészében el nem engedte Anant. Aztán lelökte Buntuit Anan földön heverő testéről. Az óriás azonban nem esett el. Jobb kezével

megtámaszkodott a földön, majd kissé zavartan körülnézett, aztán egyenesen Denszura vetette magát.

De Denszut ez nem érte váratlanul. Bal karja villámgyorsan lendült, akár egy korbács, és keményen, akár egy vesszőnyaláb. Ökle ismét Buntui nyakának csapódott. Buntui felszisszent, és önkéntelenül hátrált egy lépést. Az ütés annyira váratlanul érte, hogy elvesztette az egyensúlyát. Bal karja földet ért, hogy testét megtámassza, ám ez a kar már erőtlen volt. Egyszerűen összezsugorlott e hatalmas test alatt. Buntuiból egyszerűen elpárolgott minden agresszív erő és lendület.

Denszu még csak le se pillantott a földre zuhant óriásra. Nyomban a kimerülten heverő Ananhoz ment, és felsegítette. Anan mozdulataiban nyoma sem volt a fájdalomnak, de ahogy felállt, kezét oldalt a nyakához nyomta, mintha kételkedne benne, hogy maradt-e ott még bármiféle érzés.

– Fáj? – kérdezte Denszu.

– Nem – mondta Anan. Ám abban a pillanatban valami nedveséget érzett a felsőajkán, megérintette, és nézte a vért, ami saját orrából folyt. Denszu megfogta Anan fejét, és hátrahajította. Aztán lassan kivezette a mezőről a Nszu Ber Eszuano alatti, homokos partja felé. Miután a délelőtti játékok ily hirtelen félbeszakadtak, a nézők számtalan kusza kis csoportba verődve, zavartan próbálták kideríteni, hogy mi történt. Denszu Anant vezetve, szó nélkül elsétált mellettük.

A mező és a homokos part találkozásánál állt egy fiatal fa. Egy ponton, ott, ahol már a homok az úr, levelei mély, hús árnyékot vetettek. Denszu arra kérte Anant, feküdjön ott le a hátára úgy, hogy a feje árnyékban legyen. Azzal lefutott a folyóhoz és egy hatalmas, sima kövel tért vissza, mely a folyó hús vizétől nedves volt és hideg. Kezével egy mélyedést ásott a homokba, és a követ úgy helyezte bele, hogy az, mintegy párnaként támassza Anan fejét és nyakát. Egy idő múlva a vérzés elállt.

– Ez az őrült, le akarta tépni a fejemet – mondta tűnődve Anan.

– Győzni akart – mondta Denszu.

– Győzhetett volna a nélkül is, hogy megöl.

– Ezt kétlem – mondta Denszu. – Buntui teste hatalmas, és az agya túl kicsit ahhoz, hogy uralkodni tudjon felette.

Anan elnevette magát, ám egy pillanat múlva arca fájdalmasan összerándult, és abba hagyta a nevetést. – Most már kezd fájni – mondta.

– Jární tudsz? – kérdezte Denszu.

– Hát persze – felelte Anan. – Csak a nyakam fáj.

– Menjünk haza – mondta Denszu. – Esetleg szükséged lehet valami gyógyító szerre.

– Még ne – mondta Anan. – Hacsak nem sietsz vissza a játékokra.

Denszu csak mosolygott.

– Jó itt – mondta Anan. Megcsóválta a fejét. – Tudod, hogy miért váltaltam a küzdelmet?

– Hogyhogy, talán nem leled kedvedet benne? – kérdezte Denszu.

38 – Általában nem – felelte. – Ma azonban feltámadt bennem a kíváncsiság, amikor rájöttem, hogy meg kell küzdenem Buntuival. Furcsa érzés volt, már-már valamiféle boldogság.

– Boldogság?

– Legalábbis valami egészen tömény kíváncsiság – mondta Anan elgondolkodva. – Tudod, engem az tesz igazán boldoggá, ha megismerek valamit, ha olyasmit tudok meg, amiről korábban nem tudtam.

– Mi az, amit Buntuiról nem tudtál? – kérdezte Denszu.

– Azt, hogy mit tudok kezdeni a hatalmas erejével – felelte Anan. – Ez csupán kíváncsiság. A probléma csakis ebből a szempontból foglalkoztat. Ha valamit nem ismerek, akkor hatalmas készletést érzek rá, hogy olyan helyzetbe kerüljek, amely véget vet tudatlanságomnak. Emlékszel a folyó fenekére? – Hal-kan kuncogni kezdett. – Itt volt, pont ezen a helyen – mondta meglepetten.

Denszu emlékezett rá. Egy év telt el azóta, de annak a napnak az élménye még nem halványult el benne. Kellemesen indult, meleg volt, sütött a nap, de nem volt forróság, és ilyen is maradt egész délelőtt, sőt délután is. Ez jó napja volt Denszunak. Könnyű, kellemes energia áradt szét egész testében, s így aznapi munkáját olyan gyorsan sikerült elvégeznie, hogy az még őt is meglepte. Mivel így rengeteg ideje felszabadult, úgy döntött, hogy a délutánt a selymes fűvű mezőn tölti.

Aznap délután nem futott. Nem volt kedve futni. Csak le s föl sétált a mezőn, csak ment mindenféle külső kényszer nélkül, kedvére követte saját vágyait. A nap melegét a bőre alatt, a vérben, a csontjaiban érezte.

Aztán Anan jött oda hozzá futva a mező közepére. A kezében két hosszú valamit tartott. Denszu nemigen látott még ilyet. Anan olyan gyorsan futott, és olyan izgatottnak tűnt, hogy Denszu először arra gondolt, valami rossz hírt hoz. Aztán, ahogy Anan közelebb ért hozzá, látta, hogy nem a fájdalomtól, hanem a túláradó boldogságtól izgatott.

– Megnézhetjük a folyó fenekét – jelentette ki Anan egy sebesen bugyogó szóáradat végén.

– Melyik folyóét? – kérdezte Denszu.

– A szépét – mondta Anan türelmetlenül. – Ezét itt.

– Most mondd el lassabban – mondta Denszu. – Miről beszélsz?

– Láttad már a folyó fenekét? – kérdezte Anan.

– Igen.

Ez a válasz Anant meglepte, de gyorsan magához tért: – Nem úgy gondoltam, hogy lemerülsz egy pillanatra, megnézed, aztán már jössz is vissza

a felszínre. Voltár már a víz alatt addig, ameddig csak akarsz, hogy alaposan megnézhesd a fenekét?

Denszu elismerte, hogy még soha. – Nem mehetsz le a víz alá és maradhatsz ott, mintha csak a szabad levegőn volnál – tette hozzá. – Megfulladsz.

39

– Nem feltétlenül – mondta Anan. – És ne nézz már rám ilyen szomorúan. – Az egyik hosszú valamit Denszu kezébe nyomta.

– Mi ez? – kérdezte Denszu.

– Nézd csak meg.

Denszu alaposan szemügyre vette. Egy hosszú bambuszrúd volt, amit az egyik végén, egy kis darabon meghajlítottak. A másik oldalán, úgy egy tenyérnyire a rúd végétől egy vastag parafadarab volt ráhúzva. Az egész csaknem kétszer akkora volt, mint Anan.

– Még mindig nem tudom, hogy ez mire való – mondta Denszu.

– Arra, hogy lélegezhess – mondta Anan.

– A folyó fenekén?

Anan bólintott.

– Értem – mondta Denszu a fejét csóválva. – De Anan, ha ilyesmit mondasz, az emberek őrülnék néznek.

– Szerinted őrült vagyok?

– Mi ismerjük egymást.

– Pontosan. Miből gondolod, hogy én elmondok ilyesmit bárki másnak? Tudom, mi az őrülség. – Könnyedén megveregette a homlokát. – Az, ha ragaszkodsz hozzá, hogy olyan emberekkel beszélj, akik nem értenek téged. Te csak ne aggódj miattam. – Anan a kezében lévő bambuszra meredt. Pontosan olyan volt, mint a másik, amit Denszunak adott.

– Ezt te csináltad? – kérdezte Denszu.

– Nem egészen – jelentette ki Anan, miközben úgy csóválta a fejét, akár egy öreg bölcs. – Tudod, a törpék voltak. Ők csinálták, aztán pontban éjfélkor a párnám alá csempészték.

– Ha ezt bárki meghallaná.

– De nem fogja – mondta Anan. – Én hallgatok.

Ekkor Denszu elmosolyodott és megkérdezte: – Eláruljak neked egy titkot?

Anan látta az arcán azt a mosolyt. Azt mondta: – Ne, inkább tartsd meg magadnak.

– Ezek itt hosszú bambuszrudak – mondta Denszu.

– Ez aztán újdonság számomra – mondta Anan.

– Ez még nem – mondta Denszu. Mosolya most még kegyetlenebb lett.

– Talán elfelejtetted, hogy a bambusz nem mindenütt üreges?

A szomorúság mély redői jelentek meg Anan arcán. A hangja elcsuklott. – Ha nem nyolcnapos csecsszopó lennék, hanem egy kicsit idősebb – mondta –, akkor most könnyeket ejtenék. – Megfordította a kezében lévő rudat, és parafás végét a szájához emelte. Vett egy nagy levegőt, majd
40 belefűjt. A hangja hosszú volt és mély, akár a király dicsőségét hirdető tülköke. – Ha ez nem lenne végig üreges – mondta Anan –, akkor, ugye tudod, hogy a hang egy egészen más részből törne elő.

Denszu bólintott. – Hogy csináltad? – kérdezte.

– Egy régi dárda felforrósított hegyével, mindkét végéről. Aztán az egyik végét meghajlítottam.

– Most már nagyon szeretném látni, hogyan működik – mondta Denszu.

Ahogy mentek le a folyóhoz, Anan felszabadultan és izgatottan beszélt. Elmondta, hogy neki mi jelenti a boldogságot: hogy mi teszi boldoggá és mi boldogtalanná. Denszu megkérdezte tőle, hogy mi az, ami leginkább boldoggá teszi. Anan egyből rávágta a választ.

– A látás.

– Minek a látása? – kérdezte Denszu.

– Hát a látás. Maga a látás – felelte Anan.

– Már megint ez a talányos beszéd.

– Értesz te engem, Denszu.

– Csak ülni és nézni a dolgokat?

– Annak a látáshoz semmi köze – mondta Anan élesen. – Az csak bábásmészkodás. Olyankor az ember csak a szemével lát. Erre egy tökfilkó is képes. Ha így nézed a dolgokat, akkor azok mindig különállók, és abban, amit látsz, nem látsz semmi értelmet. Persze nem baj az, ha az ember megnézi a dolgokat így, külön-külön. Az pihentet. Én azonban ez után mindig látni akarom, hogy mi fogja össze őket, mitől nyernek értelmet. És aztán megértem. A látás, ha így látok, az tesz engem igazán boldoggá.

– Hát a boldogságnak ezt a fajtáját nem igazán könnyű megérteni – mondta Denszu.

– De te érted – mondta Anan. – Ezzel én nem megyek oda senkihez, nem állok oda magyarázgatni a dolgot bárki emberfiának. Ez soha nem az a fajta boldogság. Ilyenkor nincs kedvem kiáltozni. Csak némán, csöndesen élvezem idebenn azt a boldogságot, amit az odakinn látottak megértése nyújt.

– És ez az, amiért látni akarsz a folyó fenekét?

– Meglehet, hogy nem igazán tudom elmagyarázni – mondta egészen tárgyilagosan Anan. – Nem szeretem csupán a felszínt látni, és azt gondolni, hogy ez a folyó. Ez boldogtalanná tesz. Azt hiszem így éreznék akkor is, ha egy napon arra ébrednék, hogy hiányzik néhány testrészem. És azt sem szeretem, ha csak futó pillantást vethetek a folyó fenekére, amikor a felszínt

naphosszat láthatom. A felszín nem minden. Még csak nem is a legtöbb. Ami azt illeti, csupán meglehetősen kicsiny része. Szeretem látni a többi részt is.

Ahogy a folyóhoz értek, Anan még csak meg se próbálta leplezni izgalmát. Ledobta magáról ruháját, majd a bambuszcsövet magasan a feje fölé tartva begázolt a vízbe. Denszu követte. Anan céltudatosan mozogott. Világosan látszott, hogy tudja, a folyóban pontosan hova akar menni.

– Van itt a folyó fenekén egy gyökér – mondta. – Azt keresem.

A víz egyre mélyebb lett. Mindketten úszni kezdtek, majd taposták a vizet.

– Valahol itt kell lennie – mondta Anan. Nem a folyót nézte, hanem a fákat a túlparton. – Mielőtt lemerülsz, tedd a cső meghajlított végét a szádba, és egyik kezeddal fogd erősen. A parafa majd egyenesen fenntartja.

Ő úszott elől. Denszu szorosan a nyomában. Olyan lassan úszott, hogy Denszu szinte erőfeszítés nélkül követhette. Aztán megállt. Miközben taposta a vizet, a csövet a szájába tette és odabíccentett Denszunak. Denszu követte a példáját. Anan lebukott a víz alá, Denszu meg utána.

A cső Denszu szájában fölfelé fordult, amint a vízfelszín alá merült. Jobb kezével még erősebben tartotta és húzta lefelé magával. Most már szükség volt az erejére, hogy a víz ellenében mélyebbre merülhessen. Egy pillanat múlva Denszu látta, hogy Anan megáll, és odaúszott mellé.

Anan szabad kezével kinyúlt és megfogta Denszu kezét. Addig vezette lefelé a kezét, míg a lábához nem ért. Aztán addig vezette tovább, míg meg nem érintette egy fa a folyóágyon átfutó, vastag gyökérzetét. Aztán habozott. Denszu háromszor is keményen megszorította a kezét, mire Anan elengedte.

Tisztán látszott a folyó feneké. A gyökerek közt a folyóágyban hézagok, üregek voltak ott, ahonnan a víz elhordta a földet a gyökér alól. Anan bal lábát beakasztotta az egyik ilyen üregbe. Amikor Denszu kezét a gyökérhez vezette, azt is megmutatta neki, hogyan csinálja. Denszu is beakasztotta a lábát. Ily módon az egyik karja szabad maradt. Ezzel csapkodta a vizet, hogy egy helyben maradjon. Miután sikerült megtámasztania magát, a barátjára nézett, hogy lássa, mit csinál.

Anan számára a világ teljesen megszűnt. Elmerülten figyelte a folyó fenekét, teljesen belefeledkezett – minden figyelmét erre összpontosította.

Az igazat megvallva, a folyófenék gyönyörű volt. A víz, a homok és az idő formálta hatalmas, gömbölyű kavicsok heverték békésen a folyó medrében, a homokban, amely oly finom volt, hogy ha nem érezte volna az ember

a lába alatt kellemes tömörségét, már-már iszapnak tűnt volna. Sárga kavicsok, feketék, fehérek, lilák és vörösesbarnák, meg csíkosak és spirális vonalban egymásba olvadó színekkel teli kavicsok heverték szerteszét a homokban, amely maga is reszketve váltogatta halovány színét sárgáról fehérre, fehérről sárgára. Voltak ott simára koptatott, apró, gömbölyű kövek is, melyek nyugodtak heverték a kavicsok közt a homokban. És fölülről a sárgán ragyogó nap fénye, mivel oly vastag vízrétegen kellett áthatolnia, hogy elérje a folyó fenekét, reszketve csillogott és rezgett, hogy szinte már hallható volt.

42 Időnként egy-egy kavics a láthatatlan áramlat nyomására lassan előrelendült, mintha nyomban átfordulna, de aztán mégse. Az a láthatatlan erő egy árnyalatnyit gyöngébbnek bizonyult, s a kavics visszahullt a homokba. Noha nem ugyanarra a helyre. A kavics így egy hajszálnyit előrébb került.

Néha egy kisebb, ugyancsak hangtalan, de gyorsabb kő mozdult ki a folyó fenekéről, egy csöppet felemelkedett a lenti homokból, majd egy kicsit lejjebb, puhán és kimerülten visszahullt a folyómeder fenekére. Denszunak erősen kellett fülelnie, hogy biztos lehessen benne: itt nem volt semmiféle hang, csak határtalan, félelmetesen mély csönd. A hangok hiánya először hátborzongatónak tűnt. Mintha a rémület közelítene felé, és nem valamilyen irányból, hanem köröskörül a vízből. De nem hagyta, hogy ez az érzés eluralkodjék rajta, és egy kis idő múltán sikerült is legyőznie. Ananra nézett.

Anan szeme csukva volt. Úgy nézett ki, mintha aludna. A gondolatra, hogy barátja ennyire el tudja engedni magát egy ilyen idegen környezetben, a víz alatt, Denszu kimondhatatlanul közel érezte magát hozzá. Anélkül, hogy valójában elhatározta volna, ő is lehunyta a szemét.

Az a hiányérzett, ami nyitott szemmel a hatalmába kerítette, most valami egészen mássá, valami csodálatos jelenlétté vált. Most úgy érezte, mintha közvetlen kapcsolatban lenne mindennel, ami körülveszi, mindennel, ami létezik. Érezte, ahogy a mindenség szelíden körülöleli, kapcsolatba lép vele úgy, hogy nem nyomja, és nem szívja el erejét, hanem inkább egyikből a másikba vált, attól függően, hogy ő mennyire van tudatában bőrének, amely a világhoz kapcsolja, és többé már nem érezte úgy, hogy, ami a bőrén kívül van, az különválna a benne lévő élettől.

Más volt még a levegő is, amit belélegzett. Annyira mélyen vette a levegőt, hogy annak íze a szájában pontosan meghatározható volt, valami, ami nagyon tiszta és édes, mint a víz, amit lassan kortyol, miután elrágott egy kóladiót. A testét többé nem érezte szilárd, tömör valaminek. Az is folyékony formává vált. Hirtelen rájött, hogy hunyt szemmel nem tudja, és nem is érdekli, hogy merre van a fent és merre a lent. Egyszerűen nem volt benne semmi szorongás.

Eltelhetett egy kis idő, mire újból kinyitotta a szemét. Nem látta, először nem látta Anant maga előtt. Aztán rájött, hogy az áramlat elfordította eredeti helyzetéből. Tompa fájdalmat érzett a bal lábában, mivel egészen kicsavarodott, ahogy fölötte a teste elfordult. Amíg a szeme csukva volt, ezt észre se vette. Keresni kezdte Anant, és meg is találta.

Anan feje most lejjebb volt. Barátja leguggolt, már-már ült a folyó fenekén. Álla felhúzott térdén pihent. Abból a szögből úgy tűnt, hogy az áramlat nem tudja előrébb sodorni, saját súlya pedig a vízben nem elég ahhoz, hogy az áramlat ellenében lejjebb ereszkedjen. A szeme még mindig csukva volt. Ebben a helyzetben az arca annyira nyugodt volt, úgy tűnt, annyira távol van a mindennapi élettől, hogy Denszu hirtelen megrémült. Közelebb ment barátjához, és a nyakát fürkészte. A lassú vízben, ahol az illanó fény és árnyék folytonosan egymásba olvadt, majd szétvált, egyszerűen nem tudta megállapítani, hogy amit lát az lélegzés-e, vagy sem. Kinyúlt és kezével megérintette Anan arcát.

Anan lassan, egészen lassan kinyitotta az egyik szemét, majd a másikat. Denszura nézett, és mosolygott. Denszu háromszor, keményen megszorította a bal csuklóját. Aztán kiakasztotta a lábát a folyómedren átkúszó gyökérből, és a felszínre emelkedett. A csövet fogva lassan partra úszott, majd leheveredett a homokba, és hagyta, hogy a nap sugarai megszáriítsák.

Már egészen száraz volt, mire Anan is kijött a vízből, és lefeküdt mellé. Nem volt sürgős neki, hogy visszatérjen Eszuanóba, így aztán csak feküdt ott csukott szemmel, és figyelte a színeket, amelyeket a nap varázsolt szemhéja alá.

– Mikor csináltad ezeket? – kérdezte Denszu Anantól.

– Micsodát?

– A csöveket

– Tegnap fejeztem be – mondta Anan, majd csöndesen feküdt tovább.

Denszu hallotta a lélegzését.

– Kedves volt tőled, hogy nekem is megengedted használni az egyiket – mondta Denszu. Már nemcsak száraz volt, a nap egészen átmelegítette a testét. Felemelkedett, megkereste a ruháját, magára dobta és felült. Kinyúlt, hogy visszaadja a csövet Anannak.

– Tartsd meg – mondta Anan. – Nekem itt az enyém.

– Esetleg valaki más is szeretné használni – mondta Denszu.

Anan megrázta a fejét. – Nem, senki más. Nekem csak egyetlen egy ember jutott az eszembe, és az, te voltál.

– Nem tarthatom meg – mondta Denszu. Még mindig ugyanott tartotta a csövet. Anan felnyúlt és elvette. – Valamikor szeretném még kölcsön kérni. De hogy megtartsam... – Felállt, hogy elinduljon.

Anan csak bólintott, de nem szólt egy szót sem.

Denszu még egyszer ránézett, ahogy ott feküdt a meleg homokban. Az arckifejezése komoly volt, valahol a boldogságon túl, sokkal távolabb.

44 Szinte ugyanaz a kifejezés ült az arcán, mint odalenn a folyó fenekén, ami, még mielőtt megértette volna, annyira megrémítette Denszut.

– Olyan csöndes voltál aznap – mondta most Denszu. Barátjára nézett, és látta, hogy Anan arcán a vérzésnek már semmi nyoma.

– Általában csöndes vagyok – felelte Anan. – Nem tudok azokról a dolgokról beszélni, amelyek elmémet foglalkoztatják. Legalábbis nem túl sok emberrel.

– Még mindig attól félsz, hogy nem fognak megérteni?

– Nem. Biztosra veszem, hogy megértenék, ha érdekelné őket. De nem hiszem, hogy túl sok embert érdekelne az, ami engem érdekel.

– Néhánynak azért kell lennie.

– Itt nincs – mondta Anan. – Egyedül talán te. – De odaát – mondta, miközben a folyó túlpártjára, kelet felé nézett –, tudom, hogy olyan emberek vannak, akik megértenek.

– Odaát?

Ám Anan csak nevetett, mintha valami gyerekségen kapta volna magát, és azt mondta: – Remekül vagyok. Lehet, hogy végül nem is lesz szükségem semmiféle gyógyító szerre. – Felállt. – Kíváncsi vagyok, vajon ki nyerte végül a birkózást.

– Visszafelé menet kideríthetjük – mondta Denszu.

Megtudták, hogy az alacsony Antobam volt az, aki a birkózóbajnokságot megnyerte. Mindenki arra számított, hogy a végső körben Appia fog nyerni. Ám vele is valami furcsa dolog történt. Első, s mint később kiderült, egyetlen ellenfele Kodzso Dzsán volt, az a fiú, akinek a karja meg a lába hosszú volt és vékony, akár egy póké. Dzsán eltökélten küzdött. De egy idő múlva világossá vált, hogy Appia erősebb és ügyesebb is nála. Csupán idő kérdése volt, hogy mikor kényszerül megadni magát fölényesen jobb ellenfelének.

De volt valami Kodzso Dzsánban, ami arra készítette az agyát, hogy ellenálljon a vereség elismerésének. Hogy ez a valami mennyire konok volt, és milyen halálossá válhatott volna, azt a nézők, és maga Appia is hamarosan megtudta.

Vannak pillanatok a birkózásban, amikor a nehéz helyzetbe került félnek egyszerűen választania kell: vagy megadja magát, vagy megkockáztatja, hogy csontját törik. Appiának, aki ügyesen használta az erejét, sikerült Dzsánt ilyen helyzetbe juttatnia. Dzsán teljesen ki volt szolgáltatva neki: mindössze egyik vékony karján támaszkodott, és így tartotta magát, hogy

megfeszülő háta földet ne érjen. A kart a nekifeszülő erő már egészen kitekerte, és a kéz valami iszonyú tartásban volt. Ujjai a fejéhez képest hátrafelé mutattak, míg a hüvelykujj kétszeresen meggömbülve visszafelé hajlott. Világosan látszott, hogy Appia olyan előnyhöz jutott, ami ellen Kodzso Dzsán egyszerűen nem tehet semmit.

45

Kodzso Dzsán azonban nem volt hajlandó elismerni helyzetét. Így aztán a választás Appiára maradt – vagy kihasználja előnyét, és a győzelemig viszi, még akkor is, ha ez ellenfele megnyomorításával jár, vagy meghátrál és feladja a nyilvánvaló győzelem lehetőségét.

Appia határozatlannak tűnt. Később persze világossá vált, hogy annyira határozatlan nem volt, mint amilyen eltökélt, hogy elkerüli a kegyetlen győzelmet. A lehető leghosszabb ideig tartotta a tehetetlen Dzsánt ebben a helyzetbe, talán abban reménykedett, hogy Dzsán végre észhez tér, és elismeri vereségét. De Dzsán ezt nem tette meg. Így aztán Appia lassan engedett a fogáson, felállt ellenfele kitekередett teste mellől, és otthagya a küzdőteret.

A bíró egyszerűen nem ítéltette oda ezt az ostoba győzelmet Kodzso Dzsánnak. Ezért aztán kijelentette, hogy a harmadik és a negyedik küzdelem eredménytelenül zárult – Buntuit ugyanis már kizárták a versenyből. Így maradt Kveku Szipire, a nyúlshájúra és az alacsony Kofi Antobamra, hogy megküzdjenek a birközóbajnoki címért.

Kveku Szipi nem küzdött rosszabbul, mint az első összecsapás során. Magassága azonban nem segítette Antobam rendíthetetlen elszántságával szemben. Antobam kifárasztotta Szipit, és végül nagy elégtételként ő, a kilenc közül a legalacsonyabb került ki bajnokként vasárnap, az első napon.

(Fordította: Somló Ágnes)

